

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/113/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516202340
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516202340.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petríkovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s. r. o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej spoločnosťou LawService, s. r. o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej J. R., bývajúcej v U., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17C/128/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. júla 2020 sp. zn. 25Co/58/2020, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. marca 2019, č. k. 17C/128/2016-119 žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinná zaplatiť žalobkyňa. Výslovil, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným rozhodnutím.

1.1. Žalobkyňa sa po zmene žaloby domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku registra „C“ v katastrálnom území S., obec S., okres Q. s parcelným číslom 3032, orná pôda o výmere 479 m² (aktuálne je súčasťou parcely registra „C“ č. 3040 vo výmere 106.354 m², ostatné plochy) ku dňu jeho vyvlastnenia, na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo 06.04.2016 Okresného úradu Q., odbor výstavby a bytovej politiky, č. K.. Zmenu žaloby odôvodnila tým, že pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku musí preukázať, že bola vlastníčkou pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia.

1.2. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu, že žalovaná 24. júna 2015 uzavrela so žalobkyňou kúpnu zmluvu, na základe ktorej odpredala žalobkyni parcely registra „C“ v katastrálnom území S., obec S., okres Q. s parcelným číslom 3032, orná pôda vo výmere 479 m². Okresný úrad Q., odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím zo 06. apríla 2016 č. K. rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva k pozemku vlastníkovi R. J., rod. X., bytom Q., parcely registra „C“ v katastrálnom

území S., obec S., okres Q. s parcelným číslom 3032 vo výmere 479 m² zapísanej na LV č. XXXX v prospech spoločnosti MH Invest s. r. o. pre stavbu „Výbudovania strategického parku“, kat. úz. J. s tým, že za vyvlastnený pozemok patrí J. R. náhrada podľa ustanovenia § 111 ods. 2 stavebného zákona v sume zodpovedajúcej všeobecnej hodnote určenej na základe znaleckého posudku č. 191/2015 z 13.07.2015 vyhotoveného spoločnosťou UEOS - Komercia, a. s. Z rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/169/2016-81 zo 07.02.2018, ktorý sa týka vkladového konania č. T. predmetnej nehnuteľnosti bolo zistené, že Ministerstvo hospodárstva SR podľa § 13 ods. 2 zákona č. 175/1999 Z. z. vydalo dňa 13.07.2015 Osvedčenie č. 20801/2015-1000-55509 prestavbu s názvom „Výbudovanie strategického parku“ pre spoločnosť MH Invest, s. r. o., ktorej cieľom je zabezpečiť prípravu územia podľa § 1 ods. 12 citovaného zákona na realizáciu významnej investície na pozemkoch o celkovej výmere 7 329 253 m², ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území G.. Dňa 22.07.2015 Ministerstvo hospodárstva SR doručilo prvostupňovému správneho orgánu (katastrálny odbor OÚ) žiadosť zo dňa 20.07.2015 o zápis predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. Predmetná žiadosť bola zaevidovaná na správnom orgáne prvého stupňa pod sp. zn. M. pre kat. úz. S.. Na základe týchto skutočností dňom 08.07.2015 vzniklo zo zákona predkupné právo štátu s poukazom na § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z výpisu z Listu vlastníctva č. XXXX vyplýva, že výlučným vlastníkom parcely zapísanej p. č. 3032, orná pôda vo výmere 479 m², v súčasnej dobe parcela č. 3040 je spoločnosť MH Invest, s. r. o., so sídlom Bratislava, Trnavská cesta 100.

1.3. Na daný skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 137 písm. c) CSP, § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), § 126 ods. 1 OZ, § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 228 ods. 2 CSP, § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z., § 575 ods. 1 OZ a uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou na základe zmeneného petitu domáhala určenia, že ku dňu rozhodnutia o vyvlastnení bola výlučnou vlastníčkou pozemku parcely registra „C“ nachádzajúcou sa v katastrálnom území S., obec S., okres Q. s parcelným číslom 3032, ornú pôdu vo výmere 479 m². Predmetnou žalobou teda požaduje určiť právo podľa § 137 písm. c) CSP. Na takomto určení odôvodňovala naliehavosť právneho záujmu z dôvodu, že medzi ňou a žalovanou došlo k platnému uzavretiu kúpnej zmluvy. Po uzavretí kúpnej zmluvy došlo k vyvlastneniu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Náhrada za vyvlastnenie doposiaľ nebola vyplatená z dôvodu, že nebolo jasné, kto bol v čase vyvlastnenia nehnuteľnosti vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti. Keby došlo k určeniu v zmysle zmeneného petitu, vznikol by jej nárok na vyplatenie náhrady uloženej v úschove súdu, čoho sa v skutočnosti aj domáha. Predmetné skutočnosti ohľadom vyvlastnenia v konaní neboli sporné, sporná zostala otázka určenia vlastníctva k nehnuteľnosti z dôvodu určenia, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie v celkovej výške 7.237,69 eur, na ktorej nárok si uplatňovali obidve strany sporu.

1.4. Základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti určovacej žaloby je existencia právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, ktorý musí byť podľa zákona naliehavý. V konaní nebolo sporné, že vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 z 08.07.2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii. Nesporné je, že žalobkyňa požaduje určiť právo do minulosti, ktorá žaloba je bežne vylúčená. Žalobkyni zmenenou žalobou nejde o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ktorá bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená do úschovy súdu podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. Náhrada bola súdom prijatá, a preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Pretože náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, žalobkyňa má naliehavý právny záujem práve na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia výlučnou vlastníčkou pozemku. V konaní nebolo sporné, že je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby, bolo však sporné, či je dostatok pasívnej legítimácie na strane žalovanej, ktorá v súčasnej dobe už nie je vlastníčkou pozemku ako to vyplýva z výpisu z listu vlastníctva. Vzhľadom na to, že žalobkyňa navrhla súčasne s podaním žaloby, aby do katastra nehnuteľností bola zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní (ktorá poznámka bola následne do katastra zapísaná) bol by výrok o určení vecného práva k tejto nehnuteľnosti záväzný podľa § 228 ods. 2 CSP aj pre tretie osoby. Z uvedeného dôvodu nejde ani na strane žalovanej o nedostatok pasívnej vecnej legítimácie v tomto spore.

1.5. Ďalej uviedol nesporné skutočnosti, že po uzavretí kúpnej zmluvy medzi žalobkyňou a žalovanou z 24.06.2015 a pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva, vzniklo

štátu predkupné právo k spornému pozemku zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou, t. j. dňa 08.07.2015. Okresný úrad Q., odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím zo 06.04.2016 č. K. rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva k pozemku J. R. v prospech spoločnosti MH Invest s. r. o. na účel „Výbudovania strategického parku“, kat. úz. H. Z dôvodu vzniku predkupného práva štátu až po uzavretí kúpnej zmluvy, v priebehu konania o povolenie vkladu, správny orgán konanie o návrhu na vklad na základe protestu prokurátora zastavil. Nedošlo k prevodu vlastníctva zo žalovanej na žalobkyňu a žalobkyňa na základe kúpnej zmluvy nemohla nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku. Nemohla byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii. Tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu z 24.06.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a tým zanikol aj tento záväzok. Žalobkyňa by si mala nárok uplatňovať voči žalovanej vzniknutú náhradu škody a bezdôvodné obohatenie (vrátenie kúpnej ceny), ktoré si však v danom konaní neuplatňuje. Preto žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol a ďalšími námietkami strán sporu sa z dôvodu hospodárnosti nezaoberal a nevykonával ani dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. O trovách konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP, § 262 ods. 2 CSP, § 255 ods. 1 CSP a vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná bola v konaní úspešná, priznal jej plnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. júla 2020 sp. zn. 25Co/58/2020 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1. Odvolací súd posudzujúc napadnutý rozsudok vo vzťahu k zamietnutej žalobe z hľadiska súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že okresný súd vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobkyne na danom určení spočívajúcom vo vzniku nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale žalobu zamietol pre nezapísanie kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností a dodatočnou nemožnosťou plnenia, na základe čoho dospel k záveru, že žalobkyňa sa nikdy nestala vlastníčkou spornej nehnuteľnosti a nebola ňou v čase vyvlastnenia. Odvolací súd sa však s názorom súdu prvej inštancie o naliehavom právnom záujme nestotožnil.

2.2. Na rozdiel od súdu prvej inštancie považoval odvolací súd za rozhodujúce, že žalobkyňou požadované určenie by neprinieslo žiadnu zmenu v právnom stave predmetnej nehnuteľnosti, či strán sporu, vzhľadom na vyvlastnenie nehnuteľnosti, v dôsledku ktorého je v katastri nehnuteľností evidovaná žalovaná. Odvolací súd citoval z komentára k Civilnému sporovému poriadku: „Formuláciu petitu na určenie, či tu právo je alebo nie je, je potrebné vykonať tak, aby bolo zrejmé, že súd má určiť aktuálny stav (v prítomnom čase). Nie je prípustné určovať práva v minulosti, ak tieto práva zanikli. Platí, že rozsudok určuje (ne)existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia (§ 217 CSP).“ a „Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva je daný vždy, ak zo zápisu vo verejnom registri vyplýva, že tvrdené právo patrí žalovanému. Preukazovanie naliehavého právneho záujmu je preto v týchto prípadoch bezproblémové.“ (M. Števček a spol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016) a z komentára k § 80 Občianskeho súdneho poriadku. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 98/2004, 1 Cdo 91/2006, 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011, 5 Cdo 548/2015 (publikovaný ako R 22/2017) a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 137/08. Odvolací súd uzavrel, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení žalobkyne nemôže byť daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, žalovanej, ktorá nadobudla vlastnícke právo vyvlastnením a je v súčasnej dobe zapísaná na liste vlastníctva. Ku dňu vyvlastnenia žalobkyňa vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti bola, čo vyplynulo z rozhodnutia o vyvlastnení. Žalobu podala len z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok, zloženej do úschovy Slovenského pozemkového fondu. Odvolací súd poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Nitre v obdobných veciach sp. zn. 6Co/63/2018, 8Co/297/2018, 7Co/133/2018, 25Co/9/2020, 9Co/62/2019, 9Co/65/2019, 5Co/5/2019, 25Co/125/2019, v ktorých boli žaloby zamietnuté pre záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobe potvrdil, avšak z

iného právneho dôvodu, keď na základe aplikácie ustanovenia § 137 písm. c) CSP dospel k záveru, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že bola ku dňu vyvlastnenia vlastníčkou sporného pozemku. Odvolací súd potvrdil aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) namietala v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Nesprávny procesný postup súdu spočíva jednak v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyrovňavajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi a tiež v tom, že odvolací súd jej nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (naliehavý právny záujem - ustanovenie § 137 písm. c) CSP). Arbitrárnym je záver, že sa môže domáhať vydania úschovy v konaní 12U/4/2016, pričom úschova finančných prostriedkov je v zmysle Rozhodnutia o vyvlastnení vedená (na rozdiel od iných obdobných vecí prejednávaných tiež Okresným súdom Nitra) na Slovenskom pozemkovom fonde. Žalobkyňa v návrhu na zmenu žaloby uviedla, že rozhodnutím bolo vyvlastnené jej vlastnícke právo k pozemku, nie vlastnícke právo žalovanej, a teda náhrada za vyvlastnenie pozemku má byť vyplatená jej. Tiež argumentovala, že sa už nemôže domáhať určenia, ako je uvedené v pôvodnej žalobe, t. j. že je vlastníkom pozemku v aktuálnom čase, pretože právoplatnosťou rozhodnutia o vyvlastnení sa ako vyvlastniteľka stala vlastníkom pozemku spoločnosť MH Invest, s. r. o. V návrhu na zmenu žaloby uviedla, že pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku musí preukázať, že bola vlastníkom pozemku ku dňu vyvlastnenia, teda, že vyvlastnené bolo jej vlastnícke právo k pozemku. Túto skutočnosť môže preukázať jedine určujúcim rozsudkom súdu a bez takéhoto určenia sa jeho právne postavenie ohľadne vyplatenia náhrady za vyvlastnenie pozemku stáva ohrozeným a neistým. Svoj nárok odvodzovala od platnej a účinnnej zmluvy uzatvorenej so žalovanou.

3.2. Z týchto dôvodov žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania a súčasne v zmysle § 444 ods. 2 CSP navrhla odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

4.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na

relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

6.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Pretože dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný) a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

8. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

9. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

10. Dovolací súd dospel k záveru, že potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinstančného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávacom spore.

Súd prvej inštancie uviedol, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal, ako ich vyhodnotil, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ktoré skutočnosti vzal za preukázané, a teda z akého skutkového stavu veci vychádzal, ako vec právne posúdil a zároveň sa vysporiadal s podstatnými vyjadreniami a námietkami žalobkyne. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, keď v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

11. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, avšak na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Svoj právny názor odvolací súd podľa dovolacieho súdu riadne a zrozumiteľne odôvodnil nielen citáciou relevantnej právnej úpravy, ale aj skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie a odkazom na odbornú literatúru a rozhodnutia najvyššieho súdu. Okolnosti, ktoré odvolací súd viedli k uvedenému právnomu záveru, zdôvodnil konkrétne v bodoch 8. až 10. svojho odôvodnenia, v ktorých sa postačujúco a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní.

12. Žalobkyňa ďalej namietala, že podľa jej názoru odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, ako súd prvej inštancie a to bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie pre žalobkyňu.

12.1. Podľa názoru dovolacieho súdu po zhodnotení právneho posúdenia rozhodnutí súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby, je dôvodné konštatovať, že oba sudy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c) CSP, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie všeobecného právneho predpisu, i keď ho na vec aplikovali odlišne. Preto pokiaľ žalobkyňa založila daný dovolací dôvod len na namietaní, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, než súd prvoinštančný, bez toho aby sa k nemu mohla vyjadriť, ktoré odlišné ustanovenia nekonkretizovala (napokon odlišné ustanovenia zákona nižšie sudy ani neaplikovali), je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch vo vzťahu k namietanému ako súd prvej inštancie. Navyše v okolnostiach daného prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. manu dukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP vo vzťahu k možnému odlišnému právnomu posúdeniu veci na základe aplikácie nižšími súdmi totožného zákonného ustanovenia, nakoľko dovolateľka mala aj v konaní o odvolaní dostatočný priestor na to, aby identifikovala a reagovala na rozhodujúcu a skutkovo spornú okolnosť, čím potom odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f) CSP a porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

13. Nad rámec uvedeného dovolací súd upriamuje pozornosť na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 134/2020, ktorý prešiel aj testom ústavnosti, keď Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. III. ÚS 117/2022 z 24. februára 2022 ústavnú sťažnosť žalobcu odmietol. V bode 17. odôvodnenia uznesenia ústavný súd uviedol, že: „Sťažovateľ zrozumiteľne dôvodí, že jeho neistota sa viaže na vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, ktorá je v depozite Slovenského pozemkového fondu. K tejto argumentácii ústavný súd (zhodne so všeobecnými súdmi) opakuje, že zamietnutie určovacej žaloby sťažovateľa neprejudikuje, že mu náhrada vyplatená nebude. Vzhľadom na okolnosti predmetnej veci je práve paralelne prebiehajúce skôr začaté konanie sp. zn. 17C/490/2015 rozhodujúcim pre určenie, komu bude náhrada vyplatená. Názor, z ktorého pri zamietnutí sťažovateľovej určovacej žaloby vychádzali aj okresný súd, krajský súd a napokon i najvyšší súd, nejaví známky svojvôle či ústavnej neudržateľnosti. Sťažovateľa ako sporovú stranu v konaní sp. zn. 17C/490/2015 totiž neoberá o príležitosť procesne účinným spôsobom stvárniť svoju meritórnu argumentáciu v prospech vyplatenia náhrady práve jemu. Zamietnutie sťažovateľovej žaloby tak nepredstavuje odopretie spravodlivosti v

podobe neochoty súdov konajúcich o jeho určovacej žalobe zaoberať sa zodpovedajúcou vecnou argumentáciou a zaujať k nej decízne stanovisko. Inak povedané, zamietnutie sťažovateľovej určovacej žaloby nie je záverom o tom, že mu nesvedčí právo na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale len dôsledkom toho, že sťažovateľ na presadzovanie tohto svojho hmotného práva zvolil neadekvátnu procesnú formu - žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutej nehnuteľnosti. V dôsledku súvisiaceho konania sp. zn. 17C/490/2015 však zamietnutie jeho určovacej žaloby sťažovateľa o náležitú (vecne orientovanú) súdnu ochranu nejako neoberá. Sťažovateľova zásadná sťažnostná námietka je preto nedôvodná.“

14. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

15. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, avšak z obsahu spisu nevyplyva, že jej vznikli trovy konania preto jej dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.